

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, ל' בתשרי, תשע"ט
9 באוקטובר, 2018
296/2018

מקבלי תארים אקדמיים מישראל ששהו בחו"ל שלוש שנים ויותר ב-2017

Recipients of Israeli Academic Degrees who Stayed Abroad Three Years and More 2017

כ-33 אלף מקבלי תארים בישראל שהו בחו"ל 3 שנים ויותר.¹ מרביתם מקבלי תארים בתחומי המדעים המדויקים וההנדסה ואחוז לא מבוטל במקצועות המוזיקה. אחוז הגברים גבוה יותר מאחוז הנשים. אחוז גבוה מהשואים בחו"ל הם ילידי חו"ל, בעיקר מבריה"מ לשעבר, אך גם מאורוגוואי, ארגנטינה וארה"ב. לאורך השנים, מספר היוצאים לחו"ל גדול ממספר החוזרים לארץ לאחר 3 שנים.²

• **33,073 (5.8%) ממקבלי תארים ממוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל בשנים תשמ"א-תשע"א**

• **(2010/11-1980/81), שהו בחו"ל שלוש שנים ויותר נכון לשנת 2017.**

• **אחוז השואים בחו"ל שלוש שנים ויותר גבוה במיוחד בקרב מקבלי תארים בתחומי המדעים המדויקים**

וההנדסה מאשר בקרב מקבלי תארים בתחומי מדעי הרוח והחברה - פי 1.7 בתואר ראשון, פי 2.4 בתואר שני ופי 3.2 בתואר שלישי.

• **חלקם הגבוה ביותר של השואים בחו"ל בקרב מקבלי תואר שלישי היה במתמטיקה (24.2%), בפיזיולוגיה (20.6%) ובמדעי המחשב (19.3%).**

• **בקרב מקבלי תואר שני ברפואה אחוז השואים בחו"ל גבוה יחסית והוא עומד על 9.2%.**

• **חלקם הגבוה ביותר של השואים בחו"ל בקרב מקבלי תואר שני היה במוזיקה (22.0%), במתמטיקה (15.7%) ובמדעי המחשב (15.5%).**

• **אחוז השואים בחו"ל שלוש שנים ויותר, אשר קיבלו את התואר הראשון שלהם מאוניברסיטאות הגיע ל-7.6%,**

והיה גבוה משמעותית מהאחוזים של מקבלי תואר ראשון ממכללות אקדמיות (4.4%), ממכללות

אקדמיות לחינוך (1.8%) ומהאוניברסיטה הפתוחה (3.9%).³

• **אחוז הגברים השואים בחו"ל מאחוז הנשים (6.8% בהשוואה ל-5.0%, בהתאמה).**

¹ הבדיקה נעשתה נכון לשנת 2017, והנתונים הוקבלו למאגר ישראלים השואים בחו"ל. (ראו: "מאגר תושבים ישראלים בחו"ל", מיכל סבח, 2012 סדרת ניירות טכניים הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.) אין בשהייה של שלוש שנים בחו"ל בכדי להעיד על כוונות להישאר בחו"ל.

² הודעה זו עוסקת בתופעה של שהות ממושכת של אקדמאים בחו"ל. חשוב להדגיש כי למאזן הכללי של האקדמאים בישראל נוספים מידי שנה כ-7,000 עולים חדשים אקדמאים. לפירוט ראו [דוח של המשרד לקליטת עלייה](#).

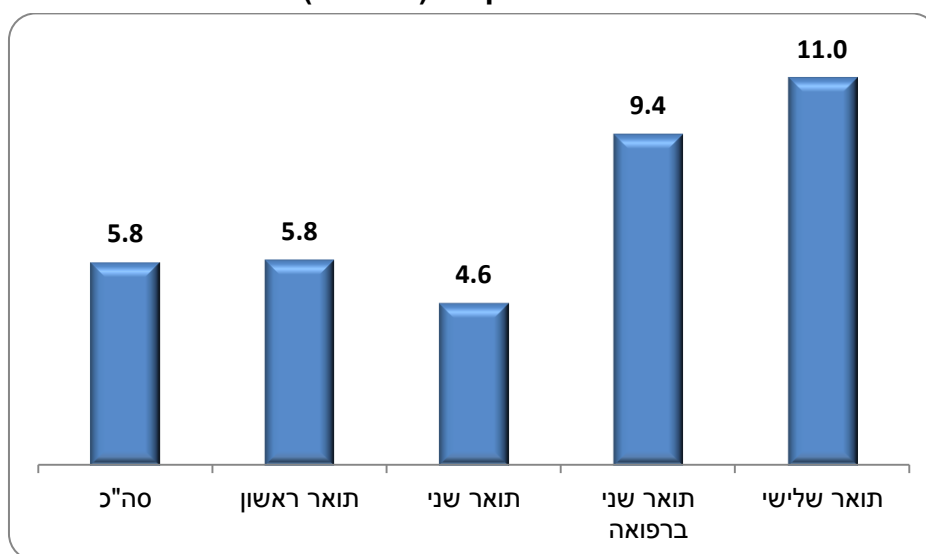
³ רוב מקבלי התארים בשנים המוקדמות יותר היו מהאוניברסיטאות, וכפי שנזכר לעיל יש קשר בין מועד קבלת התואר לאחוז השואים בחו"ל. עם זאת, מבדיקה נמצא כי גם בשנים מאוחרות יותר אחוז בוגרי האוניברסיטאות השואים שהייה ממושכת בחו"ל גבוה יותר מבוגרי המכללות.

- אחוז היהודים השוהים בחו"ל גבוה יותר מאחוז הערבים (5.8% לעומת 2.2%, בהתאמה), למעט בתואר שלישי (10.5% לעומת 11.3%, בהתאמה).
- אחוז השוהים בחו"ל היה גבוה יחסית בקרב ילידי חו"ל, ובמיוחד בקרב ילידי בריה"מ (לשעבר), אורוגוויי וארגנטינה שקיבלו תואר שלישי בארץ (28.5%, 22.1% ו-19.4%, בהתאמה), ובקרב ילידי ארצות הברית וקנדה שקיבלו תואר שני ברפואה בארץ (26.6% ו-30.9%, בהתאמה).
- המאזן בין היוצאים החדשים לחו"ל (מ-2014 ואילך) לבין השבים הוא חיובי, וגדל לעומת שנה שעברה.⁴

ללוחות ולנתוני התרשימים להגדרות והסברים

בשנים תשמ"א-תשע"א (1980/81-2010/11) 573,275 אנשים קיבלו תארים אקדמיים⁵ ממוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל. בשנת 2017, 5.8% מהם (33,073) שוהו בחו"ל שלוש שנים ויותר. אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר גבוה במיוחד בקרב **מקבלי תואר שלישי** והוא עומד על 11.0%. בקרב **מקבלי תואר שני ברפואה** אחוז השוהים בחו"ל גבוה יחסית והוא עומד על 9.4%. לעומתם אחוז **מקבלי תואר ראשון ושני** ששוהו בחו"ל שלוש שנים ויותר עומד על 5.8% ו-4.6%, בהתאמה.

תרשים 1 - מקבלי תארים השוהים בחו"ל בשנת 2017 שלוש שנים ויותר, לפי תואר אקדמי (באחוזים)

⁴ שיעור השבים מתייחס לאלה ששוהו בארץ שנתיים ברציפות. לדוגמה שיעור השבים בשנת 2017 מתייחס לאלה ששוהו בארץ בשנים 2016-2017.

⁵ כולל: תואר ראשון, תואר שני, תואר שני ברפואה (MD) ותואר שלישי (PhD). ההתייחסות היא לתואר הגבוה ביותר שקיבל האדם.

מגמות בשנים 2013-2017

אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר עלה מעט בשנים 2013 ל-2017 בתואר ראשון ושני, ומגמת העלייה ממשיכה גם בשנת 2017.

לוח א - מקבלי תארים בישראל בשנים תשמ"א-תשע"א (1980/81-2010/11) ששהו בחו"ל שלוש שנים ויותר, לפי תואר אקדמי ושנה

תואר שלישי	תואר שני ברפואה	תואר שני	תואר ראשון	סה"כ - אחוזים	סה"כ - מספרים מוחלטים	תואר
21,303	10,121	154,406	387,445	100	573,275	סה"כ
		אחוזים				מתוכם ששהו בחו"ל 3 שנים ויותר:
9.9	8.1	3.5	4.6	4.6	26,215	2013
10.3	8.4	3.7	4.9	4.8	27,773	2014
10.4	8.6	4	5.2	5.1	29,286	2015
10.7	9	4.3	5.5	5.4	30,914	2016
11	9.4	4.6	5.8	5.8	33,073	2017

תחומי לימוד

בקרב מקבלי תארים בתחומי המדעים והנדסה,⁶ אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר גבוה משמעותית בהשוואה לתחומי מדעי הרוח והחברה⁷ - פי 1.7 בתואר ראשון, פי 2.4 בתואר שני ופי 3.2 בתואר שלישי.

לוח ב - אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר בשנת 2017 מבין מקבלי התארים בישראל (בשנים תשמ"א-תשע"א 1980/81-2010/11) לפי שנת קבלת התואר ותחום הלימודים

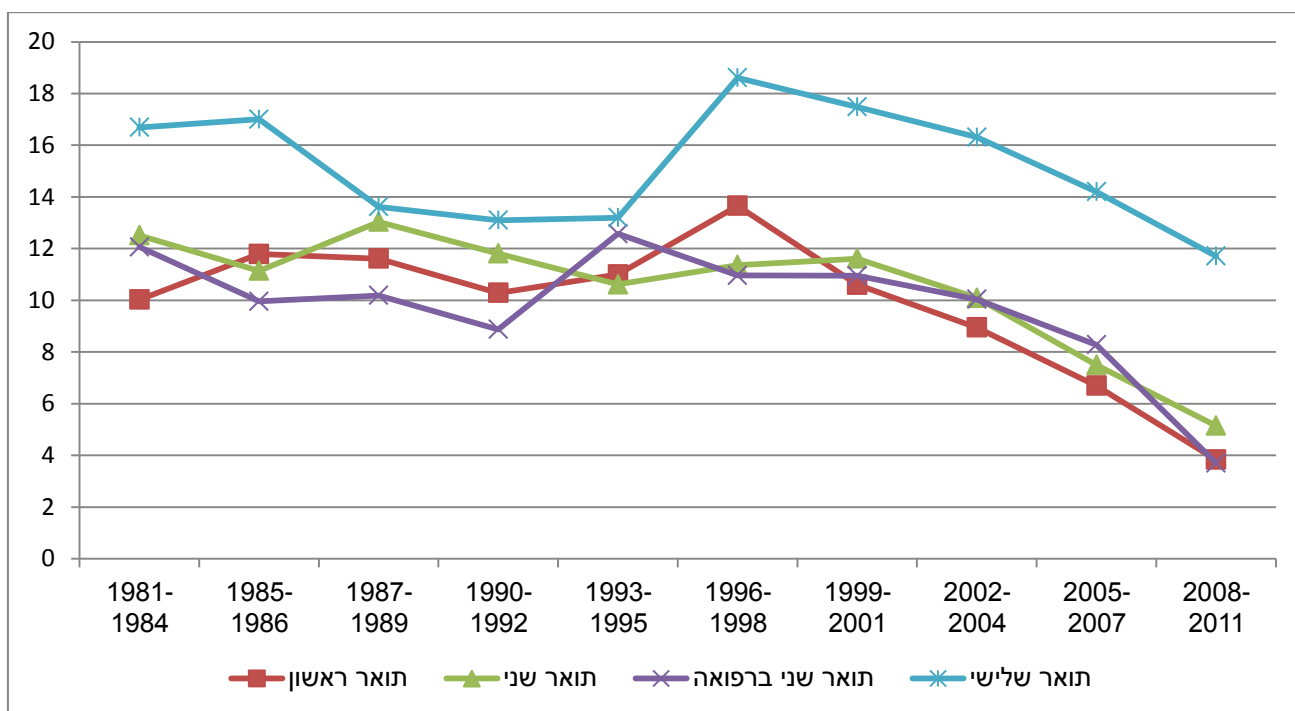
שנת קבלת התואר	סך כל מקבלי התארים	מהם אחוז השוהים בחו"ל	תואר ראשון			תואר שני			תואר שני ברפואה	תואר שלישי		
			סה"כ	מדעי החברה והרוח	המדעים והנדסה	סה"כ	מדעי החברה והרוח	המדעים והנדסה		סה"כ	מדעי החברה והרוח	המדעים והנדסה
סה"כ	573,275	5.8	5.8	4.9	8.2	4.6	3.6	8.8	9.4	11.0	4.5	14.6
-1980/81 1983/84	21,458	8.9	8.3	7.3	10.0	9.1	7.2	12.5	12.1	14.4	8.0	16.7
-1984/85 1985/86	12,369	9.7	9.6	8.3	11.8	8.5	7.0	11.1	10.0	14.7	7.6	17.0
-1986/87 1988/89	20,130	9.1	9.1	7.7	11.6	8.2	5.5	13.0	10.2	11.9	7.4	13.6
-1989/90 1991/92	23,502	8.2	8.2	7.2	10.3	7.2	4.9	11.8	8.9	11.2	5.6	13.1
-1992/93 1994/95	29,595	8.2	8.4	7.2	11.0	6.3	4.3	10.6	12.6	11.1	4.9	13.2
-1995/96 1997/98	45,691	8.5	9.0	7.3	13.7	6.1	4.3	11.4	11.0	14.9	5.0	18.6
-1998/99 2000/01	64,501	7.2	7.4	6.3	10.6	5.5	4.5	11.6	11.0	13.3	5.1	17.5
-2001/02 2003/04	80,258	6.4	6.5	5.5	9.0	5.2	4.3	10.1	10.0	11.8	5.2	16.3
-2004/05 2006/07	102,936	4.7	4.7	3.9	6.7	4.2	3.5	7.5	8.3	9.5	3.6	14.2
-2007/08 2010/11	172,835	3.0	2.9	2.6	3.8	2.8	2.3	5.1	3.7	8.3	3.2	11.7

⁶ המדעים המדויקים והנדסה כוללים: רפואה, מקצועות עזר רפואיים, מתמטיקה סטטיסטיקה ומדעי המחשב, המדעים הפיזיקליים, המדעים הביולוגיים, חקלאות, הנדסה ואדריכלות.

⁷ מדעי החברה והרוח כוללים: מדעי הרוח הכלליים, שפות ספרויות ולימודים רגיונליים, אמנות אמנויות ואמנות שימושית, תוכניות לימוד מיוחדות ושונות במדעי הרוח, מדעי החברה, עסקים וניהול, משפטים.

אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר גבוה יותר בתואר שלישי לעומת שאר התארים. כמו כן, ככל שעובר זמן רב יותר מקבלת התואר, אחוז השוהים בחו"ל עולה. אחוז השוהים בחו"ל נמוך יחסית בקרב מקבלי התארים שקיבלו את התואר בשנים האחרונות (תשס"ה-תשע"א - 2010/11-2004/05). יוצאי דופן הם **מקבלי תואר שלישי במדעים מדויקים והנדסה** ש-14.2% מהם שהו בחו"ל שלוש שנים ויותר בשנים תשס"ה-תשס"ז ו-11.7% מהם שהו בחו"ל שלוש שנים ויותר בשנים תשס"ח-תשע"א (חלקם למטרות פוסט-דוקטורט). למעשה, אחוז השוהים בחו"ל בקרב מקבלי התארים שקיבלו את התואר לפני כ-30 שנה (בתחילת שנות ה-80) היה גבוה מהאחוז בקרב מקבלי התארים כ-30 שנה לאחר מכן - בשנים תשס"ח-תשע"א (2010/11-2007/08) (8.9% ו-3.0%, בהתאמה; ראו לוח ב).

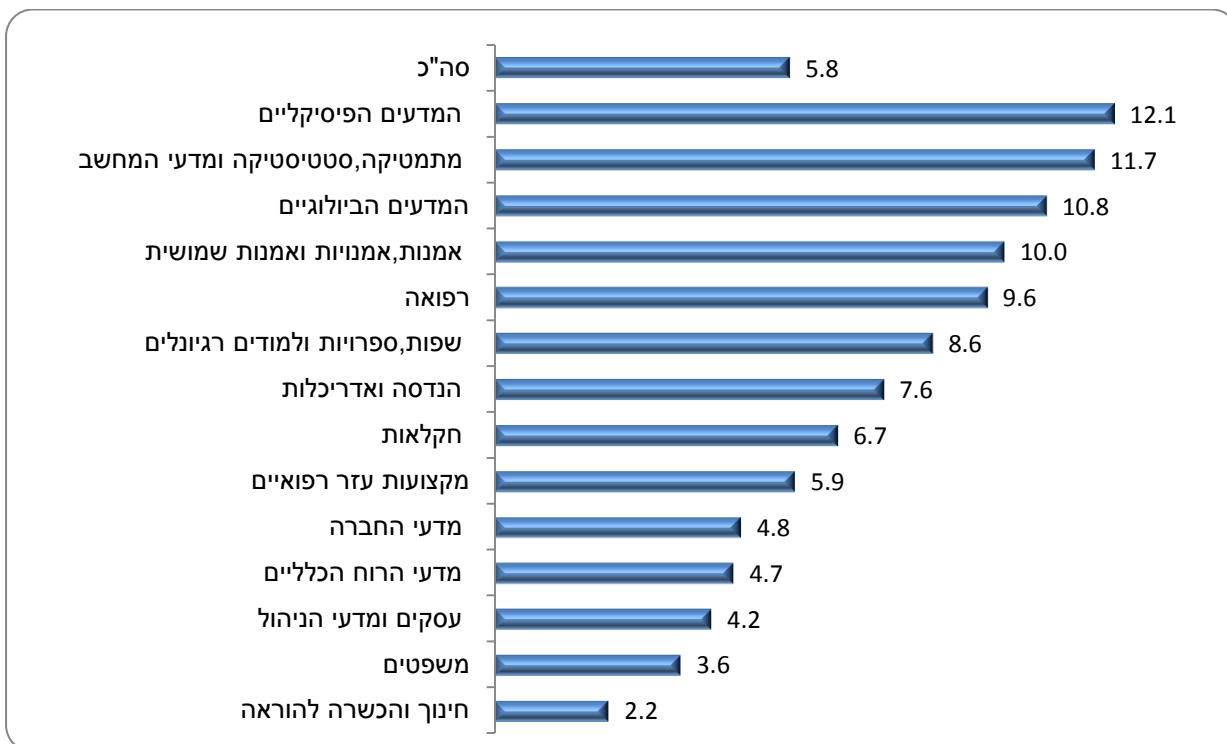
תרשים 2 - מקבלי תארים במדעים מדויקים ובהנדסה השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר בשנת 2017, לפי תואר אקדמי ושנת קבלת התואר (באחוזים)

תחומי לימוד מפורטים

מבין מקבלי התארים בשנים תשמ"א-תשע"א (1980/81-2010/11) האחוז הגבוה ביותר של שוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל, היה בקרב **בוגרי המדעים הפיזיקליים** (12.1%) והנמוך ביותר – בקרב בוגרי תארים **בחינוך והכשרה להוראה** (2.2%). בקרב מקבלי תואר ראשון האחוז הגבוה ביותר היה בתחומים **מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב** (10.9%), המדעים הפיזיקליים (10.7%) ו**אמנות, אמנויות ואמנות שימושיות** (10.3%) והאחוז הנמוך ביותר היה בקרב **בוגרי חינוך והכשרה להוראה**. בקרב מקבלי תואר שני ושלישי נמצאו אחוזים גבוהים בתחום **המתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב** (13.6% ו-20.5%, בהתאמה). בקרב מקבלי תואר שלישי נמצאו אחוזים גבוהים יחסית גם בתחומים **הביולוגיים**, (כ-14.7%) ו**מקצועות עזר רפואיים** (14.2%).

תרשים 3 - מקבלי תארים* השוהים בחו"ל בשנת 2017 שלוש שנים ויותר לפי תחום לימודים

* כולל: תואר ראשון, תואר שני, תואר שני ברפואה (MD) ותואר שלישי (PhD).

מקצועות לימוד נבחרים

האחוז הגבוה ביותר של מקבלי תארים ראשון ושני ששהו בחו"ל שלוש שנים ויותר נמצא בקרב מקבלי תארים **במוזיקה** (21.6% ו-22.0%, בהתאמה). השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר מהווים אחוז נכבד ממקבלי תארים במתמטיקה: 13.1% ממקבלי תואר ראשון, 15.7% ממקבלי תואר שני ו-24.2% ממקבלי תואר שלישי. בקרב מקבלי תואר ראשון נמצא אחוז גבוה גם בלימודי השפות אנגלית וצרפתית ובלמודי יחסים בין-לאומיים, ובקרב מקבלי תואר שני ושלישי נמצא אחוז גבוה במקצועות מדעי המחשב, ביולוגיה, פיזיקה וכימיה, וכן ביחסים בין-לאומיים והנדסת חשמל.

לוח ג - שוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל בשנת 2017, מבין מקבלי תארים בישראל
 בשנים תשמ"א-תשע"א (2010/11-1980/81),
 לפי מקצועות לימוד נבחרים שבהם אחוז גבוה של שוהים בחו"ל

מתוכם: שוהים בחו"ל 3 שנים ויותר	מקבלי תארים בשנים תשמ"א-תש"ע	תואר ומקצוע לימוד
אחוזים	מספרים מוחלטים	תואר ראשון
21.6	1,456	מוזיקה
17.2	3,942	יחסים בין-לאומיים
15.7	1,124	צרפתית שפה וספרות
15.5	949	לימודי מזרח אסיה
13.6	1,370	הנדסת מחשבים חשמל
13.1	1,244	מתמטיקה
12.4	5,192	הנדסת מערכות מידע
11.9	1,212	מדעי המחשב
10.6	15,871	אמנויות
10.1	2,863	פסיכולוגיה
10.0	3,690	קולנוע וטלוויזיה
9.9	1,697	אנגלית שפה וספרות
אחוזים	מספרים מוחלטים	תואר שני
22.0	377	מוזיקה
15.7	906	מתמטיקה
15.5	2,451	מדעי המחשב
12.1	811	אנגלית שפה וספרות
11.6	516	הנדסה ביו-רפואית
11.2	597	יחסים בין-לאומיים
11.2	856	כימיה
11.1	2,835	הנדסת חשמל
11.1	1,015	פיזיקה
10.1	514	ביולוגיה
אחוזים	מספרים מוחלטים	תואר שלישי
24.2	607	מתמטיקה
19.7	714	מדעי המחשב
17.5	217	רוקחות
16.8	226	הנדסת מכונות
16.4	110	הנדסת אווירונאוטיקה וחלל
16.3	129	הנדסה ביו-רפואית
15.7	547	גנטיקה
15.4	1,265	פיזיקה
15.4	1,171	מיקרוביולוגיה

סוגי מוסדות

אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר, אשר קיבלו את התואר הראשון שלהם מאוניברסיטאות, היה גבוה משמעותית מזה של מקבלי תואר ראשון ממכללות אקדמיות, ממכללות אקדמיות לחינוך ומהאוניברסיטה הפתוחה, והגיע ל-7.6%⁸. אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר מקרב מקבלי תואר ראשון מהמכללות האקדמיות לחינוך היה הנמוך ביותר (1.8%). בכל מסגרות הלימוד אחוז השוהים בחו"ל היה גבוה יותר בתחומי המדעים המדויקים וההנדסה.

לוח ד - אחוז השוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל בשנת 2017 מבין מקבלי תואר ראשון בישראל

בשנים תשמ"א-תשע"א (2010/11-1980/81), לפי תחום לימוד וסוג מוסד

מזה: המדעים המדויקים והנדסה	מזה: מדעי החברה והרוח	סה"כ	סוג מוסד לימוד
8.2	4.9	5.8	סה"כ
9.2	6.7	7.6	אוניברסיטאות
5.2	4.1	4.4	מכללות אקדמיות
-	1.8	1.8	מכללות אקדמיות לחינוך
9.7	3.3	3.9	האוניברסיטה הפתוחה

אוניברסיטאות⁹

האחוז הגבוה ביותר של שוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל נמצא בקרב בוגרי מכון ויצמן למדע (20.1%)¹⁰ והנמוך ביותר בקרב בוגרי אוניברסיטת בר-אילן (3.3%). אך גם באוניברסיטת בר-אילן אחוז השוהים בחו"ל מקרב מקבלי תארים בתחומי המדעים המדויקים וההנדסה גבוה מאלו שקיבלו תארים בתחומי מדעי החברה והרוח - פי 3 לערך בתואר שלישי ובתואר שני ופי 2.2 בתואר ראשון.

⁸ רוב מקבלי התארים בשנים המוקדמות יותר היו מהאוניברסיטאות, וכפי שנזכר לעיל יש קשר בין מועד קבלת התואר לאחוז השוהים בחו"ל. עם זאת, מבדיקה נמצא כי גם בשנים מאוחרות יותר אחוז בוגרי האוניברסיטאות השוהים שהייה ממושכת בחו"ל גבוה יותר מבוגרי המכללות.

⁹ לא כולל האוניברסיטה הפתוחה.

¹⁰ יש לציין כי במכון ויצמן למדע לומדים לקראת תואר שני ותואר שלישי בלבד.

לוח ה - אחוז השוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל בשנת 2017, מבין מקבלי תארים באוניברסיטאות בישראל בשנים תשמ"א-תשע"א (2010/11-1980/81), לפי מוסד קבלת התואר

מוסד לימוד	סה"כ	תואר ראשון במדעי החברה והרוח	תואר ראשון במדעים והנדסה	תואר שני במדעי החברה והרוח	תואר שני במדעים והנדסה	תואר שני ברפואה	תואר שלישי במדעי החברה והרוח	תואר שלישי במדעים והנדסה
סה"כ	6.9	6.7	9.2	3.8	8.7	9.4	4.5	14.6
מכון ויצמן למדע	20.1	-	-	3.6	20.5	-	3.5	20.7
הטכניון	11.0	11.4	10.6	7.8	11.1	9.2	8.3	16.8
האוניברסיטה העברית	8.7	10.1	9.3	5.7	8.9	8.9	5.9	14.1
אוניברסיטת תל אביב	8.3	9.8	10.2	5.0	8.3	10.0	5.7	12.7
אוניברסיטת בן גוריון בנגב	5.5	4.7	7.6	2.7	6.3	9.7	2.9	10.4
אוניברסיטת חיפה	4.9	6.1	6.8	2.3	4.2	-	3.1	15.9
אוניברסיטת בר-אילן	3.3	3.3	7.4	2.2	6.7	-	2.4	6.8

מכללות אקדמיות¹¹

במכללות האקדמיות, האחוז הגבוה ביותר של מקבלי התארים בשנים תשנ"ד-תשע"א (2010/11-1993/94) ששהו בחו"ל שלוש שנים ויותר, היה בקרב מקבלי התארים מה**האקדמיה למוסיקה ולמחול** (15.6%) ולאחריו בקרב מקבלי התארים מבצלאל (9.8%). בקרב מקבלי תואר ראשון במדעים מדויקים ובהנדסה מהמרכז הבינתחומי בהרצליה ששהו בחו"ל 11.9%, ומהמכללה האקדמית תל-אביב-יפו כ-10.5% ששהו בחו"ל.

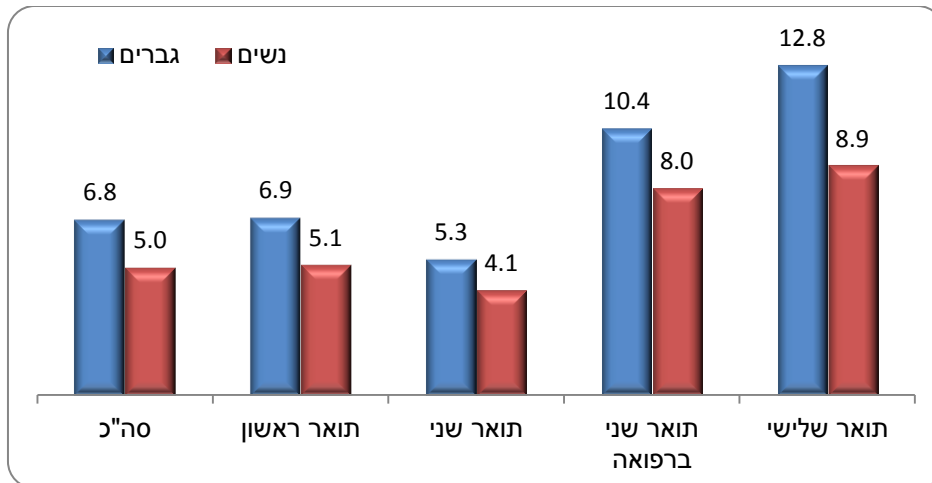
לוח ו - אחוז השוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל בשנת 2017, מבין מקבלי תארים ממכללות אקדמיות נבחרות בישראל בשנים תשנ"ד-תשע"א (2010/11-1993/94), לפי מוסד קבלת התואר

מכללות אקדמיות	סה"כ	תואר ראשון במדעי החברה והרוח	תואר ראשון במדעים והנדסה	תואר שני במדעי החברה והרוח	תואר שני במדעים והנדסה
סה"כ	4.2	4.1	5.2	2.4	8.8
האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים	15.6	15.9	-	13.6	-
בצלאל – אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים	9.8	11.2	6.5	2.6	-
המרכז הבינתחומי הרצליה	8.7	8.2	11.9	8.0	19.7
המכללה האקדמית תל-אביב-יפו	7.7	6.9	10.5	0.4	16.0
שנקר – הנדסה. עיצוב. אמנות.	7.2	8.5	5.7	-	-
המכללה האקדמית הדסה ירושלים	5.5	7.2	5.4	-	-
אפקה – המכללה האקדמית להנדסה בתל-אביב	5.3	-	5.3	-	-
מכון טכנולוגי חולון	5.2	5.3	5.4	0.0	3.0

¹¹ הנתונים על המכללות קיימים משנת תשנ"ד (1993/94).

בשנת 2017 אחוז הגברים שקיבלו תארים בישראל בשנים תשמ"א-תשע"א (2010/11-1980/81) וששהו בחו"ל שלוש שנים ויותר, היה גבוה פי 1.4 מאחוז הנשים (6.8% לעומת 5.0%, בהתאמה). אחוז הגברים גבוה יותר בכל התארים ובכל התחומים, אך בתואר שלישי במדעים המדויקים ובהנדסה נמצא הפער הגבוה ביותר, ובתואר שני במדעי החברה והרוח נמצא הפער הנמוך ביותר.

תרשים 4 - אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר בשנת 2017, מבין מקבלי תארים בישראל בשנים תשמ"א-תשע"א (2010/11-1980/81) לפי מין

קבוצת אוכלוסייה

אחוז היהודים ששהו בחו"ל שלוש שנים ויותר היה גבוה יותר מאחוז הערבים (5.8% לעומת 2.2%, בהתאמה), למעט בתואר שלישי (10.5% לעומת 11.3%, בהתאמה).

לוח ז - השוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל בשנת 2017, מבין מקבלי תארים בישראל בשנים תשמ"א-תשע"א (2010/11-1980/81) לפי תואר וקבוצת אוכלוסייה

תואר שלישי	תואר שני ברפואה	תואר שני	תואר ראשון	סה"כ	קבוצת אוכלוסייה
מספרים מוחלטים					סה"כ
21,303	10,121	154,406	387,445	573,275	
אחוזים					יהודים ואחרים מזה: יהודים ערבים
11.0	9.7	4.7	6.2	6.0	
10.5	9.6	4.5	6.0	5.8	
11.3	5.4	2.5	1.9	2.2	

ארץ לידה

אחוז השוהים בחו"ל שלוש שנים ויותר היה גבוה יחסית בקרב ילידי חו"ל, ובמיוחד בקרב ילידי בריה"מ (לשעבר), אורוגוואי וארגנטינה שקיבלו תואר שלישי בארץ (28.5%, 22.1% ו-19.4%, בהתאמה), ובקרב ילידי קנדה שקיבלו בארץ תואר שני ברפואה (30.9%). בשנת 2017 היה אחוז ילידי הארץ נמוך יחסית מהאחוז של כלל השוהים בחו"ל בכל התארים.

לוח ח - השוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל בשנת 2017, מבין מקבלי תארים בישראל בשנים תשמ"א-תשע"א (1980/81-2010/11) לפי תואר וארץ לידה

מתוכם: שהו בחו"ל תואר שלישי	מתוכם: שהו בחו"ל תואר שני ברפואה	מתוכם: שהו בחו"ל תואר שני	מתוכם: שהו בחו"ל תואר ראשון	מתוכם: שהו בחו"ל סה"כ	סך מקבלי תארים בשנים תשמ"א-תשע"א	ארץ לידה
אחוזים					מספרים מוחלטים	
11.0	9.4	4.6	5.8	5.8	573,275	סה"כ
7.5	7.4	3.2	4.4	4.2	467,140	ישראל
14.5	30.9	16.5	17.0	17.3	1,091	קנדה
13.4	26.6	15.1	17.1	16.6	9,524	ארצות הברית
22.1	15.0	12.9	17.1	16.3	1,040	אורוגוואי
28.5	16.6	13.3	14.1	14.8	39,489	ברית המועצות (לשעבר)
12.9	8.5	11.6	16.4	14.7	1,601	דרום אפריקה
18.6	8.3	15.0	14.0	14.6	899	ברזיל
19.4	6.2	13.1	13.4	13.7	4,680	ארגנטינה
9.9	13.3	11.6	15.1	13.5	2,314	הממלכה המאוחדת
8.6	25.0	7.3	11.4	10.0	1,319	גרמניה

מקבלי תארים בחו"ל אשר קיבלו הכרה בתואר שלהם בישראל¹²

בקבוצה זו כלולים מקבלי תואר בחו"ל (מוסד בחו"ל או שלוחה בארץ של מוסד בחו"ל) ואשר אושרה להם הבקשה להכרה בתואר במשרד החינוך, והם תושבים או אזרחים ישראלים. רובם עולים אך חלקם ישראלים אשר למדו בארץ בשלוחות זרות של מוסדות מחו"ל.

בישראל הוכרו ל-231,280 אנשים שקיבלו תארים בשנים תש"ן-תשע"א (1989/90-2010/11), רובם מברית המועצות (לשעבר).

בשנת 2017, 11.5% מהם (26,563) שהו שלוש שנים ויותר בחו"ל, אחוז גבוה פי 2 מהאחוז בקרב מקבלי תארים בישראל, אך דומה לאחוז העולים אשר קיבלו תואר בישראל.

¹² משרד החינוך הוא הגוף המוסמך במדינת ישראל להעריך תארים אקדמיים של בוגרי מוסדות להשכלה גבוהה בחו"ל, ושל שלוחות של מוסדות זרים להשכלה גבוהה הפועלים בישראל ואשר קיבלו רישיון מהמועצה להשכלה גבוהה בישראל, וזאת בהשוואה לתארים האקדמיים המקבילים במוסדות ישראלים.

כ-30% ממקבלי התארים בחו"ל אשר נולדו בבולגריה ובברזיל שהו בשנת 2017 בחו"ל שלוש שנים ויותר, ו-14.2% ממקבלי התארים בחו"ל אשר נולדו בברית המועצות (לשעבר) בשנת 2017 שהו בחו"ל שלוש שנים ויותר.

לוח ט - השוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל בשנת 2017, מבין מקבלי תארים בחו"ל בשנים תש"ן-תשע"א (1989/90-2010/11) לפי תואר וארץ מוצא

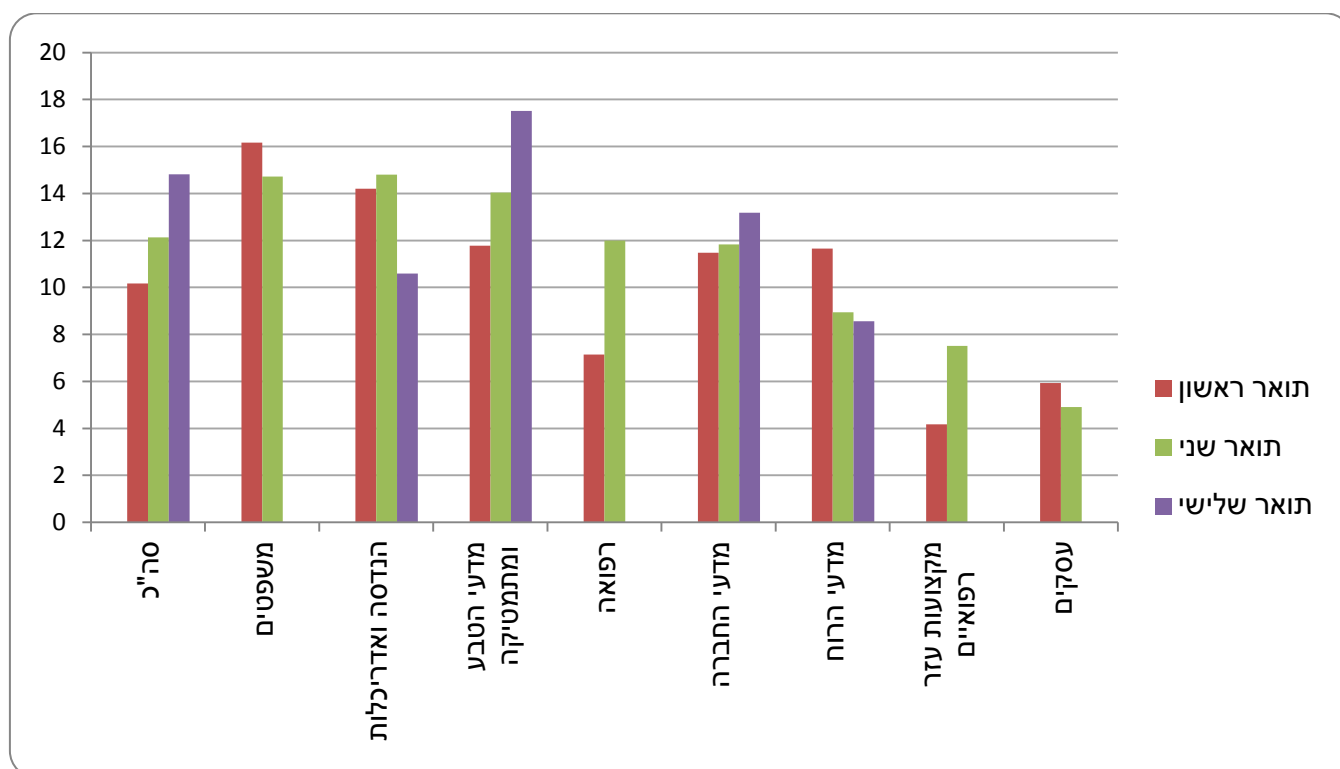
מתוכם: מקבלי תואר שני ששה בחו"ל (אחוזים)	מתוכם: מקבלי תואר ראשון ששה בחו"ל (אחוזים)	מתוכם: שהו בחו"ל סה"כ (אחוזים)	סך מקבלי תארים בשנים תש"ן-תש"ע	ארץ לידה
16,542	8,835	26,563	231,280	סה"כ
12.1	10.2	11.5	100.0	סה"כ - אחוזים
31.3	31.0	30.7	745	בולגריה
25.4	32.7	30.0	759	ברזיל
23.2	16.2	21.7	2,157	ארגנטינה
12.8	23.6	19.1	535	קנדה
15.5	16.0	15.3	648	גרמניה
12.1	18.1	15.2	4,989	ארצות הברית
15.1	14.9	14.7	1,467	צרפת
11.0	16.3	14.6	1,125	הממלכה המאוחדת
14.1	14.1	14.3	523	הודו
14.0	14.3	14.2	149,972	ברית המועצות (לשעבר)
14.0	9.8	12.3	2,190	רומניה
7.4	12.8	11.2	565	דרום אפריקה
6.6	3.5	6.0	567	פולין
3.0	2.5	2.8	614	אירן
2.2	2.5	2.4	53,816	ישראל - סה"כ
3.2	1.9	2.4	13,617	ישראל - ערבים

מקבלי תארים בחו"ל לפי תחומי לימוד מקובצים

מבין מקבלי התארים בחו"ל בשנים תש"ן-תשע"א (1989/90-2010/11) האחוז הגבוה ביותר של שוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל, היה בקרב בוגרי תואר שלישי (14.8%) ובמיוחד בקרב בוגרי תואר שלישי במדעי הטבע ומתמטיקה¹³ (17.5%) ורפואה (13.6%). האחוז הנמוך ביותר היה בקרב בוגרי תואר ראשון (10.2%) ובמיוחד בקרב בוגרי תואר ראשון במקצועות עזר רפואיים (4.2%) ובעסקים ומדעי הניהול (5.9%).

¹³ התחום המקובץ מדעי הטבע ומתמטיקה כולל את התחומים: מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב, מדעים פיזיקליים ומדעים ביולוגיים. לפירוט נוסף ראו הגדרות.

תרשים 5 - השוהים שלוש שנים ויותר בחו"ל בשנת 2017, מבין מקבלי תארים בחו"ל בשנים תש"ן-תשע"א (1989/90-2010/11), לפי תואר ותחום לימודים

מאזן בין יוצאים חדשים לשבים

המאזן מציג את התמונה העדכנית ביותר של מגמת השתייה בחו"ל בשנים האחרונות. אחוז השבים מתייחס לאלה ששהו בארץ שנתיים ברציפות. לדוגמה אחוז השבים בשנת 2017 מתייחס לאלה ששהו בארץ בשנים 2016-2017. יוצאים חדשים מתייחס לאלה שיצאו לחו"ל בשנים האחרונות (מ-2014 ואילך). לדוגמה, אחוז היוצאים החדשים ב-2017 מתייחס לאלה שיצאו לחו"ל ב-2015 ושהו שם שלוש שנים.

בשנת 2017 היו בארץ 601 חוזרים חדשים לאחר שהייה של שלוש שנים. לעומת זאת, בשנת 2014 היו 888 חוזרים ובשנת 2016 - 701 חוזרים. עם זאת, מספר השוהים בחו"ל שהייה ממושכת עולה מדי שנה, שכן מספר היוצאים החדשים לחו"ל גדול ממספר השבים. כך שהפרש בין היוצאים לעומת השבים בשנים האחרונות גדל, ומספר היוצאים החדשים לחו"ל הולך וגדל לעומת החוזרים לארץ. בשנת 2017 הפרש בין המהגרים לחוזרים היה 2,082 אנשים.

לוח י - מאזן בין יוצאים חדשים (שוהים בחו"ל שלוש שנים לאחר שהיו בארץ) לבין השבים לארץ, מבין מקבלי תארים בישראל בשנים תשמ"א-תשע"א (1980/81-2010/11) לפי שנה

שנה	יוצאים חדשים (שוהים בחו"ל שלוש שנים לאחר שהיו בארץ)	חוזרים חדשים (נמצאים שנתיים בארץ)	הפרש בין יוצאים חדשים לחוזרים
2017	2,683	601	2,082
2016	2,211	701	1,510
2015	2,244	726	1,518
2014	2,292	888	1,404

הערות ללוחות

- = חוסר מקרים

.. = נתונים בלתי ידועים או שאינם ניתנים לפרסום

האוכלוסייה כוללת מקבלי תארים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, שהוענק להם תואר אקדמי (תואר ראשון, תואר שני, תואר שני ברפואה ותואר שלישי) במסגרת טקסי המוסדות אשר התקיימו בשנים תשמ"א (1980/81)-תשע"א (2010/11).

מוסדות להשכלה גבוהה בישראל כוללים את האוניברסיטאות (לרבות האוניברסיטה הפתוחה, אא"כ צוין אחרת), המכללות האקדמיות והמכללות האקדמיות לחינוך.

נתוני האוניברסיטאות מתייחסים לשנים תשמ"א-תשע"א (1980/81-2010/11).

נתוני המכללות האקדמיות מתייחסים לשנים תשנ"ד-תשע"א (1993/94-2009/10).

נתוני המכללות האקדמיות לחינוך מתייחסים לשנים תש"ן-תשע"א (1989/90-2010/11).

נתוני האוניברסיטה הפתוחה מתייחסים לשנים תשמ"ה-תשע"א (1987/88-2010/11).

שוהים שהייה ממושכת בחו"ל

ההגדרה של שוהי בחו"ל בשנה מסוימת חלה על כלל הפרטים הפעילים במרשם האוכלוסין (כאלה שלא נפטרו או חדלו להיות תושבים) ושיצאו את גבולות ישראל למשך שנה (12 חודשים) עם אפשרות לביקורי מולדת בני 90 יום לכל היותר (3 חודשים).

להגדרת שהייה ממושכת בחו"ל נבחרו שלוש שנים ברציפות כדי ליצור מדד חזק יותר משהייה של שנה אחת בלבד. נתוני הישראלים השוהים בחו"ל נלקחו ממאגר המתייחס לחודש דצמבר, מלבד שנת 2009 שעבורה נלקחו הנתונים ממאגר המתייחס לאפריל 2010.

שבים לישראל

אחוז השבים מתייחס לאלה ששהו בארץ שנתיים ברציפות. לדוגמה אחוז השבים בשנת 2017 מתייחס לאלה ששהו בארץ בשנים 2016-2017.

תחום לימוד הוא התחום שאליו משויך מקצוע הלימוד הראשון של מקבלי התארים. רוב מקבלי התארים מהמכללות האקדמיות לחינוך למדו את תחום החינוך וההכשרה להוראה. מקצועות הלימוד קובצו לפי התחום המדעי שאליו הם משתייכים. מי שלמד שני מקצועות לימוד, מוין לפי התחום של מקצוע הלימוד המופיע ראשון בקובץ המוסד. התחומים המדעיים הוצגו בלוחות בשתי רמות פירוט, כדלקמן:

7 תחומים	15 תחומים
מדעי הרוח	מדעי הרוח הכלליים שפות, ספרויות ולימודים רגיונליים חינוך והכשרה להוראה אמנות, אומנויות ואומנות שימושית תוכניות לימודים מיוחדות ושונות
מדעי החברה	מדעי החברה עסקים ומדעי הניהול
משפטים	משפטים
רפואה	רפואה מקצועות עזר רפואיים
מדעי הטבע ומתמטיקה	מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב מדעים פיזיקליים מדעים ביולוגיים
חקלאות	חקלאות
הנדסה ואדריכלות	הנדסה ואדריכלות

קבוצת אוכלוסייה ודת - אוכלוסיית ה"יהודים והאחרים" כוללת: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואלה ללא סיווג דת; והאוכלוסייה הערבית כוללת: מוסלמים, נוצרים-ערבים ודרוזים.

מוסדות לימוד

אוניברסיטאות: האוניברסיטה העברית בירושלים; הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל; אוניברסיטת תל אביב; אוניברסיטת בר-אילן; אוניברסיטת חיפה; אוניברסיטת בן גוריון בנגב; מכון ויצמן למדע; האוניברסיטה הפתוחה.

המכללות האקדמיות

בשנת תשע"א (2010/11) היו 20 מכללות המתוקצבות על ידי המדינה ו-12 מכללות לא מתוקצבות שהעניקו תארים:¹⁴

המרכז האקדמי רופין; שנקר - הנדסה. עיצוב. אמנות.; בצלאל - אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים; האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים; המרכז האקדמי לב; המסלול האקדמי - המכללה למינהל; מכון טכנולוגי חולון; המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה; המכללה האקדמית תל-אביב-יפו; המכללה האקדמית הדסה ירושלים; המכללה האקדמית נתניה; המרכז הבינתחומי הרצליה; המכללה האקדמית תל חי; המכללה האקדמית עמק יזרעאל ע"ש מקס שטרן; המכללה האקדמית ספיר; אפקה - המכללה האקדמית להנדסה בתל-אביב; המכללה האקדמית אריאל; המכללה האקדמית להנדסה סמי שמעון; מכללת שערי משפט - המכללה ללימודי משפט; המרכז האקדמי למשפט ולעסקים; עזריאלי - המכללה האקדמית להנדסה ירושלים; הקריה האקדמית אונגו; מכון שכטר למדעי היהדות; המכללה האקדמית אשקלון; המכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן; מכון לנדר; המרכז האקדמי פרס; המכללה האקדמית צפת; המרכז ללימודים אקדמיים באור יהודה, המכללה האקדמית אחווה; המרכז האקדמי כרמל; המכללה האקדמית להנדסה וטכנולוגיה אורט הרמלין; המכללה האקדמית גליל מערבי.

¹⁴ בשנת תשע"ז (2016/17) התקיימו לימודים לקראת תארים אקדמיים במכללות אקדמיות נוספות (המכללה האקדמית אחווה, המרכז האקדמי כרמל, המכללה האקדמית גליל מערבי, המכללה האקדמית לישראל ברמת-גן, המכללה האקדמית לחברה ואמנויות והמרכז האקדמי שלם).

מכללות אקדמיות לחינוך

מוסדות אשר הוכרו על ידי המועצה להשכלה גבוהה, והוסמכו להעניק תואר אקדמי בחינוך (M.Ed. , B.Ed.):
אמונה - המכללה האקדמית להוראת האמנות ולחינוך, מיסודן של מכללות אפרתה ואמונה; חמדת הדרום -
המכללה התורנית לחינוך; אורות ישראל, מכללה אקדמית לחינוך מיסודן של מכללת אורות ישראל ומכללת מורשת
יעקב; אלקאסמי - מכללה אקדמית לחינוך; המכללה האקדמית בית-ברל; המכללה האקדמית הדתית לחינוך שאנן;
המכללה האקדמית הערבית לחינוך בישראל - חיפה; המכללה האקדמית הרצוג מיסודן של מכללת ליפשיץ ומכללת
הרצוג; המכללה האקדמית לחינוך תלפיות; המכללה האקדמית לחינוך גבעת וושינגטון; המכללה האקדמית לחינוך
ולספורט אוהלו בקצרין; המכללה האקדמית לחינוך ע"ש א. ד. גורדון; המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין;
המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי; המכללה לחינוך גופני ולספורט ע"ש זינמן במכון וינגייט; המרכז האקדמי לעיצוב
ולחינוך ויצו - חיפה ע"ש נרי בלומפילד; מכללה אקדמית לחינוך "אורנים"; מכללת ירושלים; מכללת לוינסקי לחינוך
(כולל המדרשה למוסיקה); מכללת סכנין להכשרת עובדי הוראה; סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך לטכנולוגיה
ולאומנויות.

תארים אקדמיים

תואר ראשון:

כולל תארים כגון B.Ed., B.Tech., B.Sc., B.A.

סטודנטים בשנה הראשונה ללימודי התואר הראשון - לפי דיווח המוסד.

תואר שני:

כולל תארים כגון M.Ed., M.B.A., M.Sc., M.A. וגם תואר דוקטור לרפואה: M.D., D.M.D.

תואר שלישי:

כולל תארים כגון Dr.Sc., Ph.D.